

Europees
Hof voor de
Rechten van
de Mens

HET EHRM IN 50 VRAGEN

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Het EHRM in 50 vragen

Het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens

1 Wanneer is het Verdrag aangenomen?

Het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, beter bekend als het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens, werd ter ondertekening voorgelegd op 4 november 1950 in Rome en is in werking getreden op 3 september 1953.

Het Verdrag heeft een aantal rechten en vrijheden uit de Universele verklaring van de rechten van de mens concreet gemaakt, en een internationaal rechtsorgaan gecreëerd dat bevoegd is staten te veroordelen die zich niet houden aan hun verplichtingen onder het Verdrag.

2 Wat is een protocol bij het Verdrag?

Een protocol bij het Verdrag is een tekst die één of meer rechten toevoegt aan de oorspronkelijke tekst van het Verdrag of wijzigingen aanbrengt in sommige bepalingen.

Protocollen die rechten toevoegen aan het Verdrag zijn alleen bindend voor de staten die ze hebben ondertekend en geratificeerd; alleen een ondertekening, zonder ratificatie, is niet voldoende om een staat te binden.

Op dit moment zijn 14 aanvullende protocollen aangenomen.

3 Welke rechten worden door het Verdrag beschermd?

De staten die het Verdrag hebben geratificeerd, ook bekend als Verdragsluitende Staten, erkennen en garanderen de fundamentele civiele en politieke rechten, niet alleen aan hun eigen onderdanen, maar aan allen die onder hun rechtsmacht vallen.

Het Verdrag garandeert in het bijzonder het recht op leven, het recht op een eerlijk proces, het recht op respect voor privéleven, gezins- en familielevens, vrijheid van meningsuiting, gedachte, geweten en godsdienst en de bescherming van eigendom. Het verbiedt in het bijzonder foltering en onmenselijke of vernederende straffen en behandelingen, slavernij en dwangarbeid, willekeurige en onwettige vrijheidsontneming en discriminatie in het genieten van rechten en vrijheden die worden erkend door het Verdrag.

4 Ontwikkelt het Verdrag zich?

Ja. Het Verdrag ontwikkelt zich vooral doordat de bepalingen worden geïnterpreteerd door het Hof. Met zijn jurisprudentie maakt het Hof van het Verdrag een levend instrument. Zo heeft het de rechten die gegarandeerd moeten worden uitgebreid en toepassingen mogelijk gemaakt in situaties die niet te voorzien waren toen het Verdrag werd aangenomen.

Het Verdrag ontwikkelt zich ook doordat er protocollen met nieuwe rechten worden toegevoegd, bijvoorbeeld Protocol nr.13 met betrekking tot de afschaffing van de doodstraf in alle omstandigheden dat in juli 2003 in werking trad, of Protocol nr.12 met betrekking tot non-discriminatie, in werking getreden in april 2005.

Dit document is vervaardigd door de afdeling Communicatie en Voorlichting van het Hof; voor het Hof is het niet bindend. Het heeft als doel algemene informatie te geven over de manier waarop het Hof functioneert.

Voor meer informatie kunt u terecht bij de documenten van de Griffie, die op internet staan. www.echr.coe.int.

© European Court of Human Rights, 2021

European Court of Human Rights
Council of Europe
67075 Strasbourg cedex
France

5 *Is de nationale rechter verplicht het Verdrag toe te passen?*

Het Verdrag is van toepassing op nationaal niveau. Het is geïncorporeerd in de wetgeving van de Verdragsluitende Staten die verplicht zijn de rechten uit het Verdrag te respecteren. De nationale rechters moeten het Verdrag dus toepassen. Doen ze dat niet, dan stellen de staten zich bloot aan een veroordeling door het Hof als iemand daar een verzoek indient omdat zijn rechten niet in acht zijn genomen.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM)

6 *Hoe is het Hof samengesteld?*

Het aantal rechters is gelijk aan het aantal Verdragsluitende Staten.

7 *Hoe worden de rechters van het Hof gekozen?*

De rechters worden gekozen door de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa, uit een voordracht van drie kandidaten per Verdragsluitende Staat. Ze worden gekozen voor negen jaar en zijn niet herkiesbaar.

8 *Zijn de rechters werkelijk onafhankelijk?*

Ook al zijn de rechters gekozen met betrekking tot een staat, ze zitten op persoonlijke titel en vertegenwoordigen hun staat niet. Ze zijn geheel onafhankelijk en kunnen niets doen wat in strijd is

met hun plicht tot onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

9 *Kunnen rechters zitting hebben in zaken die hun eigen land betreffen?*

De nationale rechter kan in dat geval niet als alleenzittende rechter optreden. In uitzonderlijke gevallen kan hij of zij worden uitgenodigd zitting in een comité te nemen. Maar de samenstelling van het Hof omvat altijd de "nationale rechter" wanneer het een zaak hoort in een Kamer van 7 rechters of in de Grote Kamer van 17 rechters.

10 *Wat is de Griffie?*

De Griffie is de afdeling die het Hof juridisch en administratief ondersteunt bij zijn gerechtelijk werk. De Griffie bestaat uit juristen, administratief en technisch personeel en vertalers.

11 *Wat is het budget van het Hof?*

De kosten van het Hof worden betaald door de Raad van Europa. Het budget maakt dus deel uit van dat van de Raad, dat wordt gefinancierd uit de contributie van de lidstaten. Deze contributie is gebaseerd op schalen die rekening houden met de bevolking en het bruto nationaal product.

Uit het budget van het Hof worden betaald: het salaris van de rechters en de staf, de exploitatiekosten (ICT, officiële reizen, vertalers, tolken, publicaties, representatie, rechtsbijstand, onderzoeksmismissies enz.)

12 *Kan de samenstelling van het Hof van zaak tot zaak verschillen?*

Ja, de zittingen van het Hof kennen vier verschillende samenstellingen.

De verzoekschriften die duidelijk niet ontvankelijk zijn, worden behandeld door één alleenzittende rechter. Een comité van drie rechters kan unaniem besluiten over de ontvankelijkheid en gegrondheid van een zaak op basis van constante jurisprudentie van het Hof. Een verzoekschrift kan ook worden voorgelegd aan een Kamer van 7 rechters die meestal met een meerderheid van stemmen besluit over de ontvankelijkheid en de gegrondheid van een zaak.

In uitzonderlijke gevallen hoort de Grote Kamer van 17 rechters zaken die haar zijn voorgelegd, hetzij na afstand van rechtsmacht door een Kamer ten gunste van de Grote Kamer, of na acceptatie van een verzoek voor verwijzing naar de Grote Kamer.

13 *Wat is het verschil tussen een Kamer en een Sectie?*

Een Sectie is een administratieve eenheid en een Kamer is een juridische formatie van het Hof, die gevormd is binnen een Sectie. Het Hof bestaat uit vijf Secties waarbinnen de Kamers zijn gevormd. Iedere Sectie heeft een president, een vicepresident en verschillende rechters.

14 *Hoe worden de Kamers en de Grote Kamer gevormd?*

Een Kamer bestaat uit de president van de Sectie waaraan de zaak is toegewezen, de nationale rechter (de rechter die gekozen

is met betrekking tot de staat waartegen het verzoekschrift is gericht) en vijf andere rechters die bij toerbeurt worden aangewezen door de president van de Sectie.

De Grote Kamer bestaat uit de President van het Hof, vicepresidenten, Sectiepresidenten, de nationale rechter en rechters die door loting zijn aangewezen. Als een zaak na verwijzing wordt onderzocht in de Grote Kamer, kunnen daarin geen rechters zitting nemen die in de Kamer zaten waar de zaak eerder is onderzocht.

15 *Wanneer wordt een zaak door de Grote Kamer behandeld?*

Een verzoekschrift kan op twee manieren bij de Grote Kamer terecht komen ingediend: na verwijzing van een zaak of na afstand van rechtsmacht.

Als een Kamer een arrest in een zaak heeft gewezen, kunnen de partijen verwijzing van de zaak naar de Grote Kamer vragen. Een dergelijk verzoek wordt bij uitzondering ingewilligd. In feite besluit een panel van rechters van de Grote Kamer of de zaak al dan niet zal worden voorgelegd aan de Grote Kamer voor een nieuw onderzoek. Zaken kunnen ook bij de Grote Kamer terecht komen als er sprake is van het afstand doen van rechtsmacht door een Kamer ten gunste van de Grote Kamer, maar ook dit komt zelden voor. De Kamer die een zaak behandelt, kan de zaak naar de Grote Kamer verwijzen als er interpretatieproblemen zijn met betrekking tot het Verdrag, of als het risico bestaat dat een arrest strijdig is met een eerder gewezen arrest van het Hof.

16 *Kan een rechter weigeren zitting te nemen in een bepaalde zaak?*

Ja. Een rechter moet zelfs weigeren zitting te nemen in een zaak waarbij hij of zij, op welke wijze ook, in een stadium voorafgaand aan de procedure betrokken is geweest. Er wordt dan gezegd dat hij zich terugtrekt. Hij wordt in de procedure vervangen door een andere rechter, en een *ad hoc*-rechter wordt benoemd als het om de nationale rechter gaat.

17 *Wat is een ad hoc-rechter?*

Een *ad hoc*-rechter wordt benoemd door de betreffende regering om zitting te nemen in een zaak waarbij de nationale rechter verhinderd is, zich terugtrekt of ontheffing krijgt.

18 *Wat is de bevoegdheid van het Hof?*

Het Hof kan niet uit eigen beweging een onderzoek instellen. Het is bevoegd uitspraak te doen over een beweerdelijke schending van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens op grond van ontvangen individuele verzoekschriften of een verzoekschrift over een vermeende schending van het Verdrag dat door een Verdragsluitende Staat tegen een andere Verdragsluitende Staat is ingediend.

De procedure voor het Hof

19 *Wie kan een zaak voor het Hof brengen?*

Het Verdrag maakt onderscheid tussen twee soorten verzoekschriften: individuele verzoekschriften, die worden ingediend door een individu, een groep individuen of niet-gouvernementele organisaties die menen dat hun rechten zijn geschonden, en verzoekschriften die worden ingediend door de ene staat tegen de andere.

Sinds de oprichting van het Hof zijn bijna alle verzoekschriften ingediend door particulieren die het Hof rechtstreeks hebben benaderd en zich beroepen op één of meer schendingen van het Verdrag.

20 *Tegen wie kunnen zaken worden ingediend?*

De verzoekschriften kunnen alleen worden ingediend tegen een of meer staten die het Verdrag hebben geratificeerd. Ieder verzoekschrift dat is gericht tegen een andere staat of tegen een privépersoon, zal niet-ontvankelijk worden verklaard.

21 *Hoe wordt een zaak bij het Hof aanhangig gemaakt?*

Individen kunnen rechtstreeks bij het Hof een zaak aanhangig maken; in het begin van de procedure is vertegenwoordiging door een advocaat niet vereist. Het volstaat om het volledig ingevulde verzoekschrift terug te sturen naar het Hof met de verplichte stukken. De registratie van een verzoekschrift aan het Hof biedt echter

geen enkele garantie voor ontvankelijkheid of gegrondheid.

Het systeem van het Verdrag heeft een lage drempel, zodat het Hof voor iedereen toegankelijk is, ook voor mensen uit afgelegen gebieden in de lidstaten en voor mensen zonder middelen. De procedure bij het Hof is dan ook gratis.

22 *Wat is het verschil tussen een individueel verzoekschrift en een verzoekschrift van een staat tegen een andere staat?*

De meeste verzoekschriften die voor het Hof worden gebracht zijn individuele verzoekschriften van particulieren. Een Verdragsluitende Staat kan ook een verzoekschrift indienen tegen een andere Verdragsluitende Staat; dit heet een interstatelijk verzoekschrift.

23 *Is het vereist zich voor het Hof te laten vertegenwoordigen door een advocaat?*

Vertegenwoordiging door een advocaat is niet noodzakelijk aan het begin van de procedure; iedereen kan rechtstreeks bij het Hof een zaak aanhangig maken. Maar assistentie van een advocaat wordt noodzakelijk zodra een zaak is voorgelegd aan de verwerende Staat voor het maken van commentaar. In dit stadium van de procedure kunnen verzoekers zo nodig rechtsbijstand krijgen.

24 *Wie mogen pleiten voor het Hof?*

Er bestaat geen lijst van advocaten die bevoegd zijn om te pleiten voor het Hof. Iedere advocaat die bevoegd is als zodanig

op te treden in één van de Verdragsluitende Staten of die daartoe gemachtigd is door de president van de Kamer kan een verzoeker vertegenwoordigen.

25 *Wat zijn de verschillende stadia van de procedures bij het Hof?*

De twee belangrijkste stadia van de behandeling van een zaak door het Hof hebben betrekking, ten eerste, op de ontvankelijkheid en, ten tweede, op de gegrondheid van klachten. De behandeling van een verzoekschrift kent verschillende etappes:

Een alleenzittende rechter behandelt zaken waarvan de niet-ontvankelijkheid al op het eerste gezicht duidelijk is. Beroep tegen een dergelijk besluit is niet mogelijk.

Een comité zal een definitief besluit nemen of arrest wijzen in een zaak die een onderwerp betreft waarover constante jurisprudentie bestaat.

Een Kamer kan een zaak voorleggen aan de regering van de verwerende Staat voor commentaar. Schriftelijk commentaar wordt door beide partijen ingediend en uitgewisseld. Daarna besluit het Hof of er een hoorzitting dient te worden gehouden. Het aantal door het Hof onderzochte verzoekschriften in aanmerking genomen, gebeurt dat maar in uitzonderlijke gevallen. Uiteindelijk wijst de Kamer een arrest, dat pas definitief wordt na het verstrijken van een periode van drie maanden waarbinnen de verzoeker of de regering van de verwerende staat kan vragen om de zaak naar de Grote Kamer te verwijzen voor een nieuw onderzoek.

Als de verwijzing wordt geaccepteerd door het panel van de Grote Kamer, wordt de zaak opnieuw bekeken en vindt zo nodig een hoorzitting plaats. Het arrest van de Grote Kamer is definitief.

26 *Wat zijn de voorwaarden voor ontvankelijkheid?*

Verzoekschriften moeten voldoen aan bepaalde voorwaarden om door het Hof ontvankelijk te worden verklaard. Zo niet, dan wordt een klacht niet onderzocht.

Alleen zaken, waarin de nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput, kunnen door het Hof in behandeling worden genomen, dat wil zeggen dat degene die een klacht over schending van zijn rechten indient, daarvoor zijn zaak moet hebben ingediend bij de hoogstbevoegde rechtsprekende instantie in zijn of haar land. Zo heeft de staat zelf op nationaal niveau eerst de gelegenheid de beweerde schending te herstellen.

De beweerde schending moet betrekking hebben op één of meer rechten die genoemd worden in het Verdrag. Het Hof kan geen klachten onderzoeken over schendingen van andere rechten dan die in het Verdrag staan.

De klacht moet bij het Hof worden ingediend binnen vier maanden na de laatste rechterlijke uitspraak in de zaak, meestal een uitspraak van de hoogstbevoegde rechtsprekende instantie van het betreffende land.

Degene die het verzoekschrift indient, moet persoonlijk en rechtstreeks slachtoffer van een schending van het Verdrag zijn, en een wezenlijk nadeel hebben ondervonden. Uiteraard moet een verzoekschrift worden ingebracht tegen één van de staten die het Verdrag hebben geratificeerd en niet tegen een andere staat of een privépersoon.

27 *Mogen niet-gouvernementele organisaties of staten aan een procedure deelnemen?*

Ja, beide mogen een verzoekschrift indienen. Daarnaast kan de President van het Hof hen toestemming verlenen om als derde partij in een procedure op te treden.

28 *Wat is een derde partij?*

De President van het Hof kan iemand anders dan de verzoeker, of een Verdragsluitende Staat dan de staat waartegen de klacht is gericht, machtigen om zich in de procedure te mengen. Men spreekt dan van een derde-partij. Deze persoon of staat kan schriftelijk commentaar indienen en kan deelnemen aan een zitting.

29 *Kan het Hof deskundigen inschakelen of getuigen horen?*

Ja. In uitzonderlijke gevallen besluit het Hof tot een onderzoeksmis­sie en gaat naar een bepaald land toe om een duidelijker beeld te krijgen van de feiten die aan een verzoekschrift ten grondslag liggen. De delegatie van het Hof kan dan getuigenverklaringen verzamelen en ter plaatse een onderzoek instellen.

Soms machtigt het Hof deskundigen, bijvoorbeeld wanneer het artsen vraagt om gedetineerde klagers medisch te onderzoeken.

30 *Houdt het Hof openbare zittingen?*

In principe zijn de procedures van het Hof schriftelijk, maar bij bepaalde zaken besluit het soms een hoorzitting te houden. Die zittingen vinden plaats in het Paleis voor

33 *Kan het Hof een staat voorlopige maatregelen opleggen?*

Als het Hof een verzoekschrift ontvangt, kan het een staat opdragen om in afwachting van de uitspraak bepaalde maatregelen te nemen. Meestal zal het Hof een staat vragen iets na te laten, vaak om iemand niet uit te zetten naar zijn of haar land van herkomst, waar hij of zij, naar eigen zeggen, wordt bedreigd met de dood of met foltering.

34 *Zijn de beraadslagingen openbaar?*

Nee, de beraadslagingen van het Hof zijn altijd besloten.

35 *Is het weleens gebeurd dat een staat weigerde om mee te werken met het Hof?*

Soms werkt een staat niet mee of weigert zelfs informatie en documenten te verschaffen die het Hof nodig heeft om een zaak te beoordelen.

In een dergelijk geval kan het Hof een staat veroordelen op grond van schending van Artikel 38 van het Verdrag (de plicht alle faciliteiten te leveren die noodzakelijk zijn voor het onderzoek van een zaak).

36 *Hoe lang duren de procedures voor het Hof?*

Hoe lang een procedure duurt, is onmogelijk aan te geven. Het Hof doet zijn best procedures binnen drie jaar nadat ze zijn aangebracht af te ronden, maar het onderzoek van sommige zaken kan meer

de Rechten van de Mens in Straatsburg. Ze zijn openbaar, tenzij de president van de betreffende Kamer, eventueel van de Grote Kamer, in een bepaalde zaak besluit tot een zitting achter gesloten deuren. Pers en publiek mogen de zittingen dus meestal bijwonen; ze hoeven slechts hun perskaart of identiteitskaart bij de receptie te tonen.

Alle zittingen worden gefilmd en nog dezelfde dag na 14.30 uur plaatselijke tijd op de internet site van het Hof gezet.

31 *Wat is een preliminair verweer?*

Een preliminair verweer bestaat uit argumenten die de verwerende staat naar voren brengt, en die naar zijn mening een nader onderzoek naar de gegrondheid van de zaak beletten.

32 *Wat is een minnelijke schikking?*

Een minnelijke schikking is een overeenkomst tussen de partijen die een eind maakt aan de procedure van de behandeling van het verzoekschrift. Als de betrokken partijen erin toestemmen het geschil dat hen verdeelt af te sluiten door een schikking, zal dit meestal neerkomen op het betalen van een geldbedrag aan de verzoeker. Na de formulering van de minnelijke schikking te hebben bestudeerd, zal het Hof, tenzij het van mening is dat respect voor mensenrechten een voortzetting van de procedure eist, de zaak van de rol schrappen.

Het Hof moedigt partijen altijd aan om tot een minnelijke schikking te komen. Als er geen overeenstemming wordt bereikt, gaat het Hof over tot onderzoek van de gegrondheid van de zaak.

tijd in beslag nemen; er zijn ook zaken die sneller kunnen worden afgerond.

De duur van een procedure bij het Hof hangt uiteraard af van de zaak zelf, de formatie waaraan hij is toegewezen, de snelheid waarmee de partijen de informatie verschaffen en vele andere factoren, zoals het houden van een hoorzitting, een verwijzing naar de Grote Kamer enz.

Sommige verzoekschriften kunnen als urgent worden beschouwd en met prioriteit worden behandeld, met name als wordt gesteld dat een verzoeker onmiddellijk fysiek gevaar loopt.

De uitspraken en arresten van het Hof

37 *Wat is het verschil tussen een uitspraak en een arrest?*

Een beslissing wordt meestal gegeven door een alleenzittende rechter, een comité of een Kamer van het Hof. Een beslissing heeft betrekking op de ontvankelijkheid, niet op de gegrondheid van de zaak.

Normaal gesproken onderzoekt een Kamer de ontvankelijkheid en gegrondheid van de zaak tegelijkertijd. Hij wijst dan arrest.

38 *Is een arrest bindend voor een staat die veroordeeld is?*

Arresten waarin een schending wordt gevonden zijn bindend voor de betreffende staten; ze zijn verplicht er gevolg aan te geven. Het Comité van Ministers van de Raad van Europa ziet erop toe dat de arresten worden uitgevoerd, in het bijzonder dat de geldbedragen die het Hof heeft opgelegd als compensatie voor het nadeel dat de verzoekers hebben

ondervonden, daadwerkelijk aan hen worden uitbetaald.

39 *Kan er beroep worden aangetekend tegen een arrest?*

Niet-ontvankelijkheidsbeslissingen zijn evenals arresten die gewezen zijn door een comité of de Grote Kamer definitief, er kan geen beroep meer tegen worden aangetekend. De partijen kunnen echter wel binnen drie maanden na een arrest van een Kamer een verzoek indienen om de zaak te verwijzen naar de Grote Kamer voor een nieuw onderzoek. Dit verzoek zal worden bekeken door een panel van rechters dat zal besluiten of er gevolg aan dient te worden gegeven.

40 *Hoe worden de arresten van het Hof uitgevoerd?*

Nadat een arrest waarin tot een schending is geconcludeerd is uitgesproken, draagt het Hof het dossier over aan het Comité van Ministers van de Raad van Europa, dat samen met het betreffende land en de afdeling die verantwoordelijk is voor de tenuitvoerlegging van arresten bepaalt hoe het arrest moet worden uitgevoerd en hoe vergelijkbare schendingen van het Verdrag in de toekomst kunnen worden voorkomen. Dat zal leiden tot het aannemen van algemene maatregelen, in het bijzonder tot wijzigingen in de wetgeving, en eventueel tot individuele maatregelen.

41 *Wat zijn de consequenties van een de vaststelling van een schending door het Hof?*

Een staat die veroordeeld is, moet erop toezien dat een soortgelijke toekomstige

44 *Wat is een separate opinie?*

Rechters kunnen hun mening over een zaak waarin ze zitting hebben gehad op schrift stellen. Die mening zal bij het arrest in kwestie worden gevoegd. Ze geven in algemene termen een verklaring van hun stem. Als ze hebben gestemd zoals de meerderheid, spreekt men van een concordante opinie; als ze het oneens waren met de meerderheid van de rechters, spreekt men van een dissidente opinie.

De activiteiten van het Hof

45 *Hoeveel zaken komen bij het Hof terecht?*

Het Hof is slachtoffer van zijn eigen succes: ieder jaar worden er meer dan 50.000 nieuwe verzoekschriften ingediend. De weerklink van sommige arresten en de groeiende erkenning die het Hof ontmoet bij burgers van de Verdragsluitende Staten, hebben een aanmerkelijke invloed op het aantal zaken dat jaarlijks wordt aangebracht.

46 *Op welke rechten hebben de meeste zaken betrekking?*

Sinds de oprichting van het Hof heeft bijna de helft van de arresten waarin een schending is gevonden betrekking op Artikel 6 van het Verdrag, betreffende zowel de eerlijkheid als de duur van de procedures. Overigens, 58% van de door het Hof vastgestelde schendingen had betrekking op dan wel Artikel 6 (het recht op een eerlijk proces) dan wel op Artikel 1 van Protocol nr. 1 (bescherming van eigendom). Ten slotte heeft het Hof

schending van het Verdrag achterwege blijft, anders riskeert het nieuwe veroordelingen door het Hof. De staten kunnen er zo toe worden gebracht hun wetgeving in overeenstemming met het Verdrag te brengen.

42 *Wat is billijke genoegdoening?*

Wanneer het Hof een staat veroordeelt en vaststelt dat de verzoeker schade heeft geleden, zal het meestal een billijke genoegdoening toekennen, dat wil zeggen een geldbedrag dat de geleden schade moet compenseren. Het Comité van Ministers ziet erop toe dat het bedrag dat door het Hof is opgelegd daadwerkelijk wordt uitbetaald aan de verzoeker.

43 *Wat is een 'pilot' zaak?*

Het Hof heeft in de afgelopen jaren een nieuwe procedure ontwikkeld met het oog op de enorme toevloed aan verzoekschriften over soortgelijke problemen, ook wel systeemproblemen genoemd, namelijk problemen die voortkomen uit gebrek aan overeenstemming tussen het nationale recht en het Verdrag.

Zo heeft het Hof een nieuwe procedure ontwikkeld, waarbij één of enkele van deze verzoekschriften worden onderzocht en het onderzoek van de reeks soortgelijke zaken wordt uitgesteld.

Wanneer het Hof arrest wijst in een zogenaamde 'pilot' zaak, doet het een beroep op de betreffende regering om haar wetgeving in overeenstemming te brengen met het Verdrag en geeft het in algemene zin aan welke maatregelen genomen moeten worden. De soortgelijke zaken worden daarna behandeld.

Veelgestelde vragen

in bijna 11% van de zaken een ernstige schending van het Verdrag vastgesteld met betrekking tot het recht op leven of het verbod van foltering en onmenselijke en vernederende behandelingen (Artikelen 2 en 3 van het Verdrag).

47 *Zijn voorlopige maatregelen wel effectief?*

Ook al geven de staten bijna altijd gevolg aan de aanbevelingen van het Hof als het gaat om voorlopige maatregelen, toch gebeurt het wel eens dat een staat niet voldoet aan het verzoek van het Hof. Die staat loopt dan het risico van een veroordeling door het Hof omdat hij zijn verplichtingen niet is nagekomen in de zin van Artikel 34 (individueel klachtrecht).

48 *Behandelt het Hof ook maatschappelijke onderwerpen?*

Natuurlijk heeft het Hof verzoeken gekregen om zich uit te spreken over onderwerpen die niet voorzien waren toen het Verdrag in 1950 werd ondertekend. In de afgelopen 50 jaar heeft het Hof uitspraken gedaan over tal van maatschappelijke onderwerpen zoals: abortus-gerelateerde vragen, hulp bij zelfdoding, lichaamsvisitatie, moderne slavernij, het recht van mensen van wie de anoniem gebleven moeder afstand deed bij de geboorte om hun afkomst uit te zoeken, adoptie van een kind door homoseksuelen, het dragen van een islamitische hoofddoek binnen gebouwen van onderwijsinstellingen, de bronbescherming voor journalisten, discriminatie van Roma en milieuvraagstukken.

De toekomst van het Hof

49 *Wat is protocol nr. 14?*

Protocol nr. 14 beoogt de doelmatigheid op lange termijn van het Hof te verzekeren door de selectie en de behandeling van de verzoekschriften te optimaliseren. Het voorziet met name in nieuwe rechterlijke formaties voor de behandeling van de eenvoudigste zaken, in een nieuw criterium voor ontvankelijkheid (het bestaan van 'wezenlijk nadeel'), en in een ambtstermijn voor de rechters van negen jaar, zonder mogelijkheid tot herverkiezing. Het is op 1 juni 2010 in werking getreden.

50 *Welke hervormingsplannen heeft het Hof?*

Los van Protocol nr. 14 leek hervorming van het systeem van het Verdrag noodzakelijk. In november 2006 heeft een Groep Wijze Mensen, bestaande uit eminente juristen, een rapport aangeboden aan het Comité van Ministers. Daarin stonden vooral aanbevelingen voor het creëren van een nieuw rechterlijk filtermechanisme en voor het opstellen van een statuut met betrekking tot bepaalde structurele aspecten van het functioneren van het Hof, waardoor deze kunnen worden gewijzigd op een meer flexibele manier dan via de procedure die van toepassing is op internationale verdragen zoals ook het Verdrag.

De Stuurgroep voor de Rechten van de Mens van de Raad van Europa onderzoekt nu de diverse voorstellen.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

www.echr.coe.int